

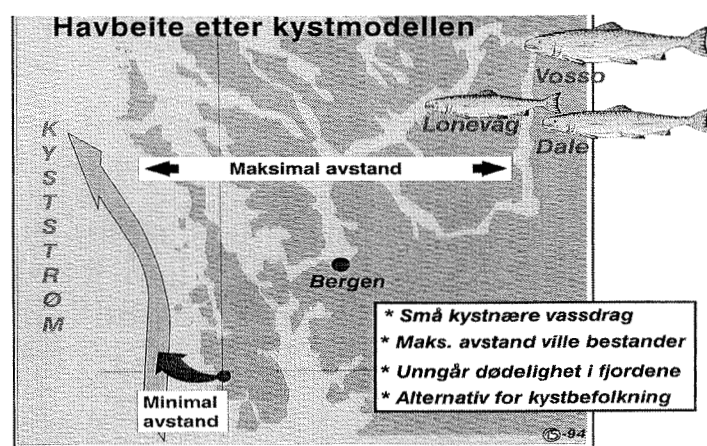

Havbeite med laks etter "Kystmodellen"

Går det an å sette ut smolt og gjenfange laks på den ytre kyst - uavhengig av elver - og uten at det skader de ville laksebestandene? Og er det mulig å få tilbakevandring og å få gjenfangsten i slike kystsystemer like effektive (og lønnsomme) som ved utsetting i elver? Disse spørsmålene har Havforskningsinstituttet arbeidet med siden starten av prosjektet i 1989. Prosjektet er et av flere innenfor det nasjonale Program for utvikling og stimulering av havbeite (PUSH).

Forsøkslokaliteten, en liten våg vest på Sotra utenfor Bergen, er typisk for mange kystområder langs norskekysten. Et lite ferskvann drenerer ut i vågen gjennom en bekk. I tørre perioder er det oppmålt en ferskvannsutstrømning på kun 14 l pr. sekund, som utgjør en brøkdel av en liten lakseelv.

Foreldrefisken kommer fra tre elver i Nordhordland som produserer henholdsvis smålaks, mellomlaks og en storlaks. I 1991 ble de første 55 000 smolt sluppet fra merder i fullt sjøvann i vågen. Totalt er det satt ut 135.000 fisk på lokaliteten. Ved utslippene i 1992 og 1993 som ble det siste året med utsetting, ble nye utsettingsmetoder utprøvd. For at laksen skal kunne identifiseres som havbeitefisk er all smolt blitt fettfinneklippet og noen er dessuten merket med forskjellige ytre merker. Ved den siste utsettingen

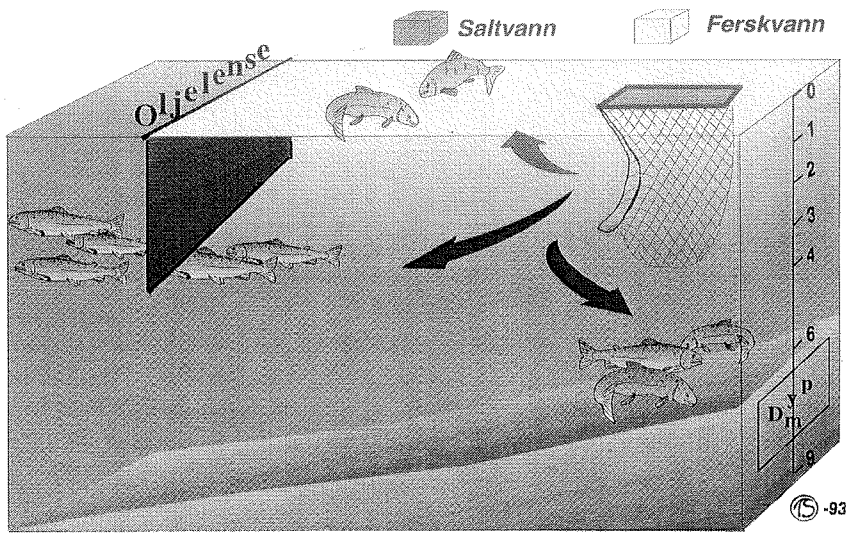

Havbeite etter kystmodellen. Opphavselvene til havbeitelaksen vises på kartet.

var en stor del av fisken merket med Carlinmerker - de kjente små lyse plastbrikkene med nummer og returadresse. De siste årene har vi nedlagt et stort arbeid for å komme i kontakt med fiskerne og få pålitelige tilbakemeldinger om fangst av merket fisk.

Gjenfangster

I 1992 ble de første tertene fra utsettingen i 1991 fanget. Totalt er det hittil gjenfanget 0,54 % av fisken fra denne utsettingen. Årsaken til den lave gjenfangsten ligger sannsynligvis i at produksjons- og utsettingsmetodene for denne årsklassen ikke var optimale, og at fiskerne ennå ikke var godt nok kjent med prosjektet. I gjenfangstsesongen 1993, da man fangstet på laks (fisk med minst 2 år i sjøen) fra 1991 og tert fra 1992 utsettingen, ble resultatet betraktelig bedre. Ca halvparten av fisken ble fanget på

Utsettingsystem for et lite kystvassdrag.

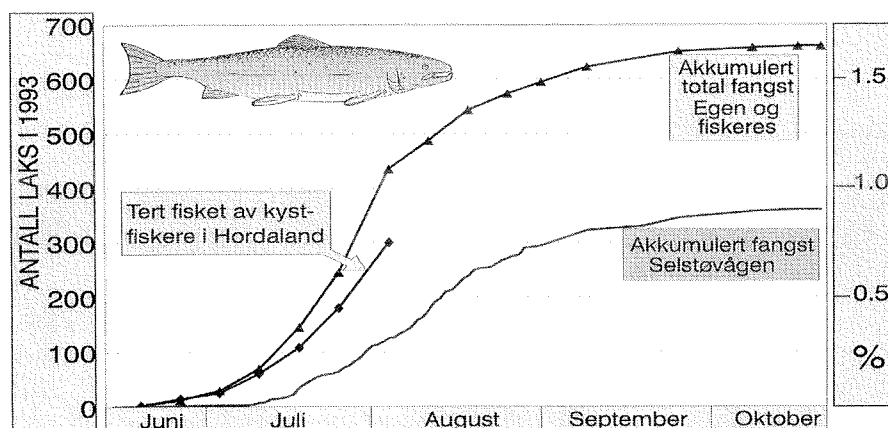
selve utsettingsstedet, mens resten ble rapportert fra sjøfisket i Hordaland. Kilenotfiskerne langs vestsiden av Sotra fikk i gjennomsnitt 10 % havbeitefisk i fangstene i 1993.

Det var stor forskjell på gjenfangsten av de forskjellige stammene. Noen grupper ga opptil 3,5% gjenfangst av (Carlinmerket) tert, mens noen nesten ikke ga gjenfangst i det hele tatt. Tertfangsten ble totalt ca 2,5%. Fra 1992 utsettingen er det registrert 24 % feilvandring til fremmede elver, kuriøst nok de fleste til Sørlands-elver. Dette er et altfor høyt tall, men stor variasjon mellom utsettingsgrupper indikerer at streifingen trolig kan reduseres ved forbedring av utsettingsmetoder og utvelgelse av familier med god hjemfinningsevne.

Gjennomsnittsvekten for havbeitelaksen var 5,7 kg. Tertvekten det første året var 2,2 kg, mens den i 1993 var 2,3 kg. Også her var det stor variasjon mellom grupper, fra litt over 1 kg til nærmere 3 kg.

Fangsten av havbeitefisk i 1994 har så langt (beg. av juli) vært god i sjølaksefisket i Hordaland, og også fisket på utsettingsstedet virker lovende. På selve utsettingsstedet er det siden 1992 tatt under 10 villfisk. En interessant problemstilling i arbeidet videre er dels om gjenfangstmønsteret til havbeitelaks indikerer at den kommer senere til kysten enn villaksen, dels om fangsten hos våre 5 kontraktfiskere, og i nærområdet, vil gå mot en overvekt av oppdrettsfisk og havbeitefisk etter at den lovbestemte fiskesesongen er over. Slike data kan bli meget verdifulle både for å regulere det tradisjonelle sjøfisket og fiske på havbeitelaks en gang i fremtiden.

Ennå gjenstår halvparten av fangsts sesongen i år, gjenfangst i 1995 av laks fra utsettingen i 1993 og noen store "etterslengere" i 1996, før den endelige evalueringen av "Kystmodellen" kan gjøres. En god hjelp til å vurdere nytteverdien av prosjektet vil også være at alle fiskere blir flinkere til å rapportere fangst av merket havbeitefisk.

Rapportert fangst av fettfinneklippet laks i Hordaland, 1993

Kontaktpersoner: Ove Skilbrei, Marianne Holm og Jon- Erik Juell, Havforskningsinstituttet, Postboks 1870 Nordnes, 5024 Bergen. Tlf.: 55 23 85 00 Fax: 55 23 83 33